

Het monster van Frankenstein op het witte doek: Boris Karloff naast Valerie Hobson in 1935 in 'Bride of Frankenstein'. © The Hollywood Archive

Als ik de mogelijkheden van artificiële intelligentie wil kennen, lees ik liever een non-fictieboek

maar het stikt er van de dialogen; er is weinig ruimte voor sfeer en context. Winterson heeft zich duidelijk ingegraven in de materie, maar als ik de mogelijkheden van artificiële intelligentie wil kennen, lees ik liever een non-fictieboek. In het historische deel zit de balans beter.

Qua vorm is deze hybride roman vintage Winterson: het is een lappendeken van citaten en verhalen. Van Emily Dickinson – 'Het brein is wijder dan de lucht' – tot William Shakespeare en Alan Turing: ze passeren allemaal de revue. In een van de meest komische passages gaat het over seksrobots; Winterson schrijft erover in autoverkopersjargon: van het 'simpliste model met stoffen bekleding en plastic stuur' tot meer gesofisticeerde versies.

Als lezer vermoed je dat Winterson zich aan Ry's zijde schaaft. Die is kritisch over Steins onderzoek. Ry zou je kunnen omschrijven als Wintersons oerpersonage, een verhalenverteller en tijdreiziger met een romantische inborst. In *De stenen goden* heette dit personage Billie Crusoe, in *Kersen kruisen* Jordan. Wel doet Ry aan zelfbehoud wat de liefde betreft. Ry zou niet, zoals Jordan, om de wereld reizen op zoek naar een geliefde. Eigenlijk is Ry best passief. Het is vooral Victor die oreert. Wat meer evenwicht tussen de personages had deze interessante ideeënroman nog beter gemaakt.

Wraakengel in Irak

Ahmed Saadawi gebruikt Frankenstein voor een absurdistisch verhaal over het versplinterde Irak van na de Amerikaanse invasie.

KATHY MATHYS

Frankenstein in Bagdad heeft qua stijl en toon weinig gemeen met het boek van Mary Shelley. Het is absurdistisch, niet gotisch-romantisch. Schrijver Ahmed Saadawi kreeg het slimme idee om het beroemde Frankenstein-gevoel te gebruiken voor een verhaal over het versplinterde Irak van na de Amerikaanse invasie uit 2003.

Het land wordt geteisterd door aanslagen, angst regeert. Irak is een ingewikkelde mix van mensen van verschillende rassen, stammen en sociale achtergronden, een lappendeken dus. Saadawi toont dit aan de hand van zijn 'monster', dat de naam Dinges draagt. Voddenman Hadi heeft hem samengesteld uit lichaamsresten van oorlogsslachtoffers. Want iemand die een lichaamsdeel mist, kan geen begrafenis krijgen. Op de dag dat Hadi het samengestelde lijk wil begraven, is het verdwenen. De geest van een hotelbewaker die omkwam bij een bomaanslag, heeft zich in het kadaver genesteld. Dinges ontwaakt en wordt een protestfiguur die wraak neemt op de moordenaars van alle slachtoffers van wie hij een lichaamsdeel draagt. Na verloop van tijd gaat hij zich afvragen of zijn

missie wel de juiste is. Het daagt hem dat 'misdadigers en slachtoffers op een veel ingewikkeldere manier met elkaar verknoot waren' dan hij voor mogelijk had gehouden.

Frankenstein in Bagdad is een epische roman met tientallen personages – de namenlijst achterin is geen overbodige luxe. De verteller houdt de touwtjes strak gespannen, wel weidt hij af en toe uit, net als Hadi, nog zo'n geboren verteller. Soms klinkt de auteur te uitleggerig.

Maar Saadawi's gevoel voor humor is feilloos en hij laat de complexiteit van een oorlogsgebied zien zonder zwaar op de hand te klinken. Bovendien is de manier waarop hij Dinges inzet – het 'monster' dient ook als verloren zoon voor een moeder die al jaren wacht op de terugkeer van haar kind uit oorlogsgebied – vernuftig. Saadawi, die genomineerd werd voor de Man Booker International Prize, is een interessante ontdekking.

★★★★☆

Ahmed Saadawi

Frankenstein in Bagdad.

Vertaald door Djûke Poppinga, De Geus, 320 blz., 21,50 € (e-boek 12,99 €). Oorspronkelijke titel: 'Frankenstein in Bagdad'.